Veljko Radović: Bez vjere u razumna rješenja među nerazumnima

Autor
25.3.2012. u 11:31

Social media
Podijeli

Povezani članci

- BiH i Kosovo
- HISTERIJA I TREŠNJE
- Krivična prijava za ubistvo članova porodice Matijević u aprilu 1992. godine
- OSCE: Ustanovljeni nedostaci u procesuiranju predmeta korupcije u Bosni i Hercegovini
- Zlatko Paković: Kad bi žene preuzele vlast…
- NE TREBA NAMA ŽIVI ZID, NAMA TREBA REVOLUCIJA

Jedan od najznačajnih intelktualaca u regionu Veseljko Radović dao je intervju dnevnom listu Pobjeda , intervju prenosimo u cijelosti

Iako su mu osnovne životne preokupacije književnost i pozorište, pisac Veljko Radović uvijek je iz svog ugla znao da na originalan, duhovit i ironičan način komentariše stvarnost koja ga okružuje.

Bez dlake na jeziku, ovaj intelektualac visokog rejtinga, za Pobjedu, između ostalog, komentariše aktuelna događanja u crnogorskoj akademskoj zajednici, govori o njenoj društveoj i političkoj stvarnosti, negativnoj ulozi Srpske pravoslavne crkve u Crnoj Gori, palanačkoj matrici srpske političke scene…

Posljednjih mjeseci pažnja crnogorske javnosti bila je dobrim dijelom fokusirana na novi zakon o ujedinjenju CANU i DANU. Ovih dana aktuelna je inicijativa CANU da se preispita ustavnost tog novog zakona. Otkud toliki animozitet dijela akademske zajednice prema toj ideji „objedinjavanja crnogorske pameti"?

RADOVIĆ: Kao pisac ironičnog duha, na pitanje ću odgovoriti čudovišnim podatkom iz moje biografije, koji izrazito odslikava sumorni, stari, pospani duh CANU. Prije šest godina nagovoren sam da se kandidujem za člana te institucije. U Odjeljenju umjetnosti bilo je glasanje o meni i od prisutnih akademika (da se izrazim humorno – pretežno živih), šestorica su bili za mene, a četvorica složno protiv. Kako u tom trenutku nijesam imao, u apsolutnom smislu, dvotrećinsku većinu, četvorica iz velikosrpskog tabora (za koje nikad nijesam znao otkuda oni tu) su se dogovorila da me „cijepaju", prvi put otkad postoji CANU. Tako ja, tada, ne postadoh akademik za 0,33 procenta „glasova"?! Tada nije došao na glasanje ostarjeli, časni Čedo Vuković (sada ima, Bogu hvala, više od devedeset!), referent za moje djelo. Drugi je bio dr Branislav Ostojić.

Tada je predsjednik CANU bio licemjerno „ožalošćen", pa je rekao da „nije trebalo tako postupiti". Izraziću se krležijanski: Smrt je u izvjesnim okolnostima opravdana! Ostao je još jedan. Oni su izrazito branili od mene poljodjelskog mislioca Dobricu Ćosića. Čedo Vuković je tada izgrdio, telefonom, svoga zemljaka, jednog od „matematičkih" genija. Rekao mi je da je to morao.

Da zaključim: Cjelokupni animozitet „dijela akademske zajednice" protiv „objedinjavanja crnogorske pameti" ostvaren je u ovom tužnom glasanju.

Vjerujem da i lično poznajete većinu akademika jedne i druge akademije. Zašto su neki od njih protiv, a drugi za jedinstvenu Crnogorsku akademiju nauka i umjetnosti?

RADOVIĆ: Nije to pitanje tako jednostavno. Ne može se sve obuhvatiti odlukom „za" i „protiv". Zlosrećna država crnogorska – okupirana od 1918. godine do Drugog rata, a poslije utopljenja u jugoslovensku zajednicu, u priličnoj mjeri unitarističku, morala je konačno da se posluži institutom *lex specialis,* jer nije imala drugačije rješenje. Dukljanska akademija nauka i umjetnosti jeste „nevladina organizacija" usred rođene svoje zemlje i ima prošlost „geriljerosa"?! Formalistički gledano, to nije „regularno".

U tom otporu CANU ima raznih miješanih motiva, a glavni je – neizražen javno – potpuno sadržan u odgovoru na prethodno pitanje.

Opšte je poznato da CANU uopšte nije bila autonomna u odnosu na „stariju sestru" – SANU. Ne znam kako je u drugim odjeljenjima, ali je tek sada prvi građanski književnik Zuvdija Hodžić, u svemu prvoklasan – akademik! Blagodareći smrti! Tragikomična crnogorska opereta, puna neke zemaljske studeni!

Da li je CANU u svom dosadašnjem višedecenijskom djelovanju bila na izvornim principima zbog kojih je i osnovana, da li je odgovorila istorijskoj zadaći da oblikuje i jača crnogorski identitet, prvo u okviru zajedničke države SFRJ, a zatim i u periodu koji je uslijedio nakon njenog raspada?

RADOVIĆ: Nije. Uzaludno je, uglavnom, postojala svih tih decenija. Nije izvršila tu ulogu. Njenu plemensku „konfiguraciju" mijenjala je smrt, ali suština ostaje ista.

U međuvremenu je osnovana Dukljanska akademija nauka i umjetnosti. Istina, kao nevladina organizacija, ali i kao nekakav antipod CANU, upravo u turbulentnim vremenima raspada Jugosdlavije, i na kraju, „razdruživanja" sa Srbijom. Kako gledate na dosadašnje djelovanje DANU?

RADOVIĆ: Kako je uopšte mogla da djeluje DANU u tako zadatom okviru? Neregularno. Bez fiksiranih obaveza države prema njoj. Dočekivana je sa neobrazloženim podsmijehom. Nikako se nije uklapala u udbaški, svetosavski ram. Moje reakcije na njeno djelovanje su bile pozitivne. Pitao sam se kako je uopšte moguće da u CANU nijesu takva imena kao što su Sreten Asanović, Jevrem Brković, Zuvdija Hodžić, Mladen Lompar, Sreten Perović, Radoslav Rotković, Vojislav Vulanović?! Tu ima i „dvostrukih akademika". To je sumanuta slika nesrećne Crne Gore, koja je zarobila samu sebe. Istina, ne ostavlja je još, ni trenutka, da uživa u ponovo stečenoj nezavisnosti, plemenska Srbija. Ali ostaviće je polako, iz dana u dan. Nije moguće oduprijeti se modernističkoj Crnoj Gori, kakva je ona – da je!

Prošle godine ministar Mićunović dodijelio Vam je povelju kojom ste, zajedno sa još tridesetak umjetnika, stekli status istaknutog kulturnog stvaraoca. Koliko taj vaš „esnaf" može pomoći da se prevaziđu sve ove nesuglasice u okviru crnogorske akademske zajednice?

RADOVIĆ: Nezavisna država Crna Gora je, svojom nadmoćnom snagom i pameću, donijela Zakon o istaknutim kulturnim stvaraocima. Nije to uradila kao Srbija, koja je donijela nekakav dekret, neprestano osporavan. Moguće ga je i ukinuti. Crna Gora je poštovala svoju Trinaestojulsku nagradu i njene istaknute dobitnike.

Ali, ne vjerujem da će iko pomoći, pa ni moj „esnaf", u prevazilaženju nesuglasica. One su duboke, trajne…

Kakav onda epilog očekujete kad se radi o ujedinjenju CANU i DANU?

RADOVIĆ: I pored očitih opstrukcija iz CANU i bavljenja pravnim formalizmima, kako bi rekao Krleža – juristerajom, *lex specialis* o ujedinjavanju CANU i DANU je moćan i niko mu se na duži rok ne može suprotstaviti, bez obzira na njegovu „temporalnost". Ne vjerujem, nikad, u razumna rješenja među nerazumnima. Između dva prava odlučuje sila, kako kaže Građanski zakonik Starog Rima.

Kako Crnu Goru vidite danas, šest godina nakon obnove državnosti? Šta joj nedostaje da postane potpuno uobličeno građansko, demokratsko društvo? Šta joj kao državi još treba da zaokruži vlastiti identitetski obrazac?

RADOVIĆ: Vi znate da je demokratija izuzetno rigorozan sistem. Da Crna Gora nije uopšte imala demokratiju, nego samo neku vrstu kontrolisane anarhije. Sad je postepeno i sporo uobličava, svakog dana, uz opoziciju koja je u suštini opozicija Crnoj Gori!

Crnoj Gori je nedostajalo, nedostaje i još će dugo nedostajati, jedna „sitnica" – zrelost. Organizam države je pocijepan, većinom zbog kolosalnog, veličanstvenog neznanja. Mi smo mitomanski svijet. No, većina crnogorskog stanovništva je modernih shvatanja, prozapadna, mediteranska, umivena, emancipovana u „dovoljnoj" mjeri…

Osjeća li se to prejak prizvuk ironije u ovom Vašem odgovoru?

RADOVIĆ: Gledam ove nakazne prenose iz Skupštine i nasmijem se često. Kakvi su to likovi, kao da su izašli iz literature Gogolja! To su politički zeleni ljudi, musava provincijska djeca, nevjerovatni konglomerati od ličnosti.

POBJEDA: Kako gledate na djelovanje Srpske pravoslavne crkve u Crnoj Gori?

RADOVIĆ: Crna Gora će morati ubrzo, ako misli da se i dalje smatra građanski tolerantnom i uzornom zajednicom, da nešto efikasno učini sa „domaćom" Srpskom pravoslavnom crkvom. Za početak, bezuslovno se mora srušiti ona čudovišna, pseudovizantijska „monstranca" na Rumiji. Pa postepeno, korak po korak, riješiti taj problem dviju crkava, pitanje jezika i uopšte identitetska pitanja.

„Njih" jedino zanimaju moteli, bazeni, pare primitivne dijaspore, i tu se ogleda čitava njihova „religioznost". Sve je počelo od prvobitne laži (*proton pseudos*) te Crkve.

Kako se „političari" iz cijelog „Srbstva" često tri puta ljube u obraz

POBJEDA: Veoma je zanimljivo da i u Crnoj Gori još ima onih političara, ali i drugih raznih „eksperata" koji redovno idu na „konsultacije" u Beograd. Pošto ste Vi i „odande", znate li šta rade oni tamo?

RADOVIĆ: Kakva je to scenografija za moderne tragikomedije! Na vrhu stepenica čeka „čika Dobričino dijete", a odozdo kuljaju i izbivaju „političari" iz cijelog „Srbstva". I ljube ga tri puta u obraz. Ne znam o čemu se „konsultuju" ti đilkoši. Niti znam što rade.

I ja se, sa pripadnicima „Druge Srbije", tome čudim. Ali njih je zaista tragično malo. Ni za jedan mitraljeski rafal, kako je duhovito rekao hrvatski reditelj Lordan Zafranović, kad nas je ugledao za „stolom Filipa Davida", kako glasi jedan moj esej u rubrici „Ekserom u vodu".

Činjenica je da se, izuzimajući vrijeme pokojnog Zorana Đinđića, srpska zvanična politika u odnosu na Crnu Goru nikako ne mijenja, bez obzira na sve promjene državno-pravnog statusa i jedne i druge države. Dokle tako?

RADOVIĆ: Zoran Đinđić je u političkom smislu pandan istorijske figure crnogorskog harizmarha i tvorca obnove nezavisnosti Mila Đukanovića. Kao prinudni izgnanik bio je njegov gost, nalazio utočište u Crnoj Gori. Đinđić je, nažalost, kao premijer stradao od osvetničkog metka palanke. Isto kao što je ubijen proevropski knjaz Mihailo Obrenović u Košutnjaku 1868. godine.

Ne može se promijeniti zvanična politika Srbije koja je i danas, u znatno više od dvije trećine – za prošlost. Što dalju. Koja je vječno u kontraistoriji, za „sobrašice" po crkvama, za Guču, za Kustendorf, derneke, slave, folklor…

U Srbiji je u jeku predizborna kampanja. Snivaju se sve moguće i nemoguće koalicije. Kao da dolazi do nekakvog „preobražaja" radikala, socijalista, demokrata, rojalista, europejaca… Mislite li da će ovi izbori donijeti neke značajnije promjene na srpskoj političkoj sceni?

RADOVIĆ: Odgovor na ovo pitanje neće biti direktan. Ispričaću: Moj prijatelj dr Dragan K. Vukčević zamolio me jednom da ga odvedem, načas, do Radomira Konstantinovića. Na kraju tog razgovora Dragan je pitao Radomira: Ima li u Srbiji 20-25 procenata reformistički nastrojenih stanovnika? Na to je Radomir, ne gledajući nikoga, možda ustranu, samo promrsio: Vi ste veliki optimist! Šta reći poslije takvih riječi pisca „Filozofije palanke"? Kako bi rekla moja majka Savica: Crno bez bijela!

Gdje ima humora i ironije, nema vješala i konc-logora

POBJEDA: Apostrofirali ste humor, u raznim varijantama, kroz ovaj intervju. Zašto?

RADOVIĆ: Humor je za mene sve. I za Tomasa Mana, pjesnika „totalne ironije". I za Gogolja, naravno, do strašne konverzije. I za Šekspira i njegove velike tragikomedije.

Bez humora nema života, niti umjetnosti. Nacije neoblagorođavane humorom su veoma opasne. Pri tome, naglašavam, humor nipošto nije „sprdanje" nekih naših nevaljalaca, već osnova uzvišenog mišljenja.

Stari Grci su ljude bez smisla za humor, amimičnih, studenih lica, zvali *agelasti*. To je znak ozbiljne bolesti duha.

U domovini gdje carstvuju humor i ironija nikad nećete naći vješala, niti koncentracione logore.

U posljednje vrijeme ste se posvetili radu u Crnoj Gori. Šta je zapravo sada vaša misija ovdje? Ima li u Crnoj Gori „materijala" za profil intelektualaca koji kod vas uče?

RADOVIĆ: Ja sam sada „između" Beograda i Podgorice, pošto sam zahvalio na saradnji Vojvodini i njenoj Akademiji umetnosti u Novom Sadu, gdje sam bio profesor punih 12 godina. Bilo je mnogo moje „raskrečenosti" između Podgorice, Beograda i Novog sada, a prije toga i Cetinja.

Na Fakultetu umjetnosti UDG ima odličnih studenata. Oni mogu da unesu novu svježinu u istoriju umjetnosti Crne Gore, ali to zavisi od njihove marljivosti i koncentrisanosti. Pred njima je velik i težak zadatak, jer su direktno iz sitničavog „realizma" (a nijesu imali Njegoševog vršnjaka Flobera), banuli usred posmodernizma, koji je već odživio. Oni su pred velikim preokretom, gotovo pred nekom tajanstvenom mutacijom. Ali, znate, u svetoj jevrejskoj knjizi Talmudu piše da se predviđanja ostavljaju budalama…

Osim što predajete studentima, stižete li da radite i nešto „za sebe"?

RADOVIĆ: Ja sam dosad pisao otprilike jednu dramu godišnje. To nastavljam i danas. Upravo sam završio petu verziju tzv. Tragikomedije vrbovanja pod naslovom „Vazduh čist, ljudi takođe", koju sam počeo da pišem krajem prošle godine. Čeka me još jedna verzija. Kao i sva moja druga djela, ta dramska situacija u stvarnosti se realizuje na višem, grotesknom nivou. Možda je to u jeziku, fabuli, likovima… Nemojte me o tome pitati…

Lična karta

Veljko Radović je rođen 1940. godine u Grudi kod Danilovgrada. Maturirao je 1959. godine u Beogradu, gdje je kasnije i diplomirao na odsjeku dramaturgije na Akademiji za pozorište, film, radio i televiziju. Autor je više knjiga iz oblasti teatrologije, drama, novela i književnih eseja. Pozorišna i radio – dramska djela prevedena su mu na engleski, njemački, francuski, poljski, češki, makedonski i slovenački jezik. Piše i televizijske drame, a njegove radio-drame izvođene su u Beogradu, Zagrebu, Podgorici, Skoplju, Novom Sadu, Šapcu, Zaječaru, Berlinu… Radovićeva djela zastupljena su u jugoslovenskim antologijama dramskih pisaca.

Redovni je profesor na UDG, gdje predaje istoriju pozorišta i modernu dramu. Bio je profesor na Akademiji umjetnosti, odnosno Dramskoj akademiji u Novom Sadu i na Fakultetu dramskih umjetnosti na Cetinju.

Bio je predsjednik i član žirija Sterijinog pozorja, Festivala „Joakim Vujić", Jugoslovenskog pozorišnog festivala u Užicu, Međunarodnog pozorišnog festivala u Beogradu…

Dobitnik je Sterijine nagrade za grotesknu dramu, Nagrade za televizijsku dramu, Nagrade JRT za radio – dramu, šest nagrada „Politike" za novele… Dobitnik je i Trinaestojulske nagrade Crne Gore.

pobjeda

TAGOVI: PODGORICA

Autor
25.3.2012. u 11:31

Social media
Podijeli

IZBOR UREDNICE

- Petar Matić Dule – general JNA (jedna herojska biografija) — 10:36, 21.Dec 2021
- Marion Kraske: "Umirivanje je opasan poduhvat – za region i za samu EU!" — 11:15, 19.Dec 2021
- PRIJEDLOG, ZAHTJEV, ULTIMATUM? — 18:14, 18.Dec 2021

NAJČITANIJE

- Predsjedniče, liječite se! — 08:16, 17.Dec 2021
- Gahler: Dodik mora biti izveden pred lice pravde — 11:49, 16.Dec 2021
- Bešlin: BiH će opstati u svojim istorijskim i međunarodno priznatim granicama — 10:34, 16.Dec 2021

FELJTON

- ARMIJA BIH U HAAGU (9): Paradoks Haškog suda: što uvjerljivija istina, to snažniji otpor prema njoj — 09:57, 1.Aug 2020
- ARMIJA BIH U HAAGU (8): Presuda Naseru Oriću još je jedna optužnica protiv srpske politike i vojske — 10:06, 25.Jul 2020
- ARMIJA BIH U HAAGU (7): "Jebi se, Bože, ako postojiš, što me nisi od ovoga sačuvao!?" — 09:37, 18.Jul 2020

DOSJE

- Hapšenja skoro 30 godina nakon masakra bošnjačkih civila kod Bijeljine — 13:54, 3.Dec 2021
- Ukupno 100 godina zatvora bivšim pripadnicima tajne policije za ubistvo Slavka Ćuruvije — 11:22, 3.Dec 2021
- Predložen pritvor za devet osumnjičenih za ratne zločine u BiH — 14:30, 1.Dec 2021

GRADITELJI MIRA

- Kultura sećanja kao jedini izlaz: Ne gradi se kuća na masovnoj grobnici — 06:56, 26.Nov 2021
- Vukovar 1991-2021. — 13:25, 18.Nov 2021
- Nerzuk Ćurak: Ako ima svjetlosti, onda ona nosi ime Gorana Bubala — 07:31, 24.Oct 2021

VIŠE OD SPORTA

- Lana Pudar opet ispisala historiju bh. plivanja, izborila prvo finale za BiH — 11:52, 17.Dec 2021
- Džemil Šoše: Velež ima najbolje navijače, nastavljamo graditi stadion, nismo amateri da dozvolimo da nas napusti najbolji trener u državi — 10:05, 22.Nov 2021
- Lana Pudar osvojila peto mjesto na Evropskom prvenstvu u Kazanju — 16:55, 4.Nov 2021

RIJEČ MLADIH

- Nečasni predsjednik Milanović — 16:50, 17.Dec 2021

DJEČJI KUTAK

- ZIMSKI DEČIJI BAL — 11:21, 13.Jan 2020
- 'Bosančica za djecu' autorice Aleksandre Nine Knežević: Djeca imaju zadatak da sačuvaju vlastiti kulturno nasljeđe — 12:53, 24.Jul 2019

GRAD

- Zapisi o Boki — 12:03, 29.Jun 2020
- Hutba u Aja Sofiji — 11:53, 1.Jun 2020
- Prag i naši ljudi u njemu — 14:56, 1.Apr 2020

BUDIMO HUMANI

- Pokrenut apel za pomoć Nermini Gazibari, za operaciju potrebno 14.000 eura — 09:28, 9.Sep 2021
- Vedadu i Esmi je potrebno 62.000 eura za ugradnju kohlearnih implantata — 12:16, 6.Sep 2021
- Potrebna hitna novčana pomoć za liječenje dječaka Jasmina Jovanovića iz Mostara — 12:53, 15.Apr 2021